

Tilburg University

Op enkele politici na is iedereen tevreden over AVV

Cremers, Jan

Published in:
Zeggenschap: Tijdschrift over Arbeidsverhoudingen

Publication date:
2016

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Cremers, J. (2016). Op enkele politici na is iedereen tevreden over AVV: Onderzoek naar algemeen verbindend verklaring van CAO's. *Zeggenschap: Tijdschrift over Arbeidsverhoudingen*, 27(1), 46-48.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Onderzoek naar algemeen verbindend verklaring van CAO's

Op enkele politici na is iedereen tevreden over AVV

Vanuit de politiek klinken er regelmatig geluiden, die het algemeen verbindend verklaren van CAO's ter discussie stellen. Het blijkt echter dat die politici alleen staan, constateert *Jan Cremers*. In Nederland zijn werkgevers en vakbonden tevreden over dit stelsel, en in het buitenland staat AVV ook niet ter discussie.

Minister Asscher stuurde in november 2015 een rapport naar de Tweede Kamer waarin verslag werd gedaan van het functioneren van het stelsel van algemeen verbindend verklaren in Nederland. In de begeleidende brief stelt de minister onder meer dat het onderliggende onderzoek 'Effecten van algemeen verbindendverklaring'^{tw} concludeert dat het AVV-instrument, gegeven het huidige stelsel, naar behoren functioneert en dat er geen reden is tot fundamen-

Jan Cremers is verbonden aan de Law School van de Universiteit Tilburg en was, samen met Jos Mevissen en Marga de Weerd van Regioplan, als onderzoeker betrokken bij het rapport 'Effecten van algemeen verbindendverklaring'.

tele wijzigingen. Enkele Kamerleden waren hierover ontevreden en stelden dat de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zijn oren te veel liet hangen naar de wensen van de partijen in de polder. Volgens VVD'er Anne Mulder en D66'er Steven van Weyenberg kunnen hierdoor lastige vraagstukken op de arbeidsmarkt, zoals werkloosheid onder ouderen, niet worden opgelost.

AVV is nuttig

Het ministerie van SZW had onder meer opdracht gegeven antwoord te geven op de vraag wat het feitelijke effect is van AVV op verschillende terreinen en hoe de betrokken actoren het AVV-instrument waarderen. Verder diende te worden nagegaan welke beleidsmatige ontwikkelingen relevant zijn bij eventuele aanpassing van het instrument en wat we kunnen leren van de ons omringende landen. Centraal stond de vraag naar de effectiviteit van het instrument in het licht van de doelstellingen, namelijk het ondersteunen en beschermen van de CAO en het voorkomen van concurrentie door onderbieding op arbeidsvoorwaarden.

In ons onderzoek is geconcludeerd dat AVV niet echt een onderwerp van discussie is. Er kunnen geen aanwijzingen worden gevonden voor de daadwerkelijke aanwezigheid van de in de economische literatuur genoemde mogelijke

negatieve effecten van AVV, te weten dwingende verhoging van de loonkosten en verstoring van de marktwerking. Ook is binnen de huidige kaders van het AVV-stelsel genoeg ruimte voor maatwerk; ruimte die bovendien lang niet altijd volledig wordt benut.

Naar het oordeel van de betrokken actoren is het AVV en van CAO's nuttig. Zij stellen dat wanneer CAO's niet langer algemeen verbindend verklaard worden, er minder CAO's afgesloten zullen worden. Vastgesteld is dat een oordeel over het AVV-instrument moeilijk te isoleren is van een oordeel over CAO's. AVV is een verlengstuk van de CAO en de meeste kritiek op dit terrein, ook in de literatuur, betreft kritiek op het CAO-gebouw, niet op het AVV-stelsel. De onderzoeksgroep, die niet over één nacht ijs is gegaan, vond geen aanwijzingen van betekenis die er toe leiden negatief te oordelen over het AVV-stelsel. Wel kregen we regelmatig signalen dat een dergelijke conclusie niet past in de huidige 'ideologische' lijn die door een belangrijk deel van politiek Den Haag wordt aangehangen. Er moest en zou gevonden moeten worden dat er problemen waren. Een ondervraagde ondernemer reageerde dan ook veelzeggend met 'moeten we weer zo nodig'.

Middel tegen sociale dumping

In het onderzoek is gekeken naar de situatie elders in de EU. Vijf EU-landen gebruiken het stelsel van wettelijke AVV niet. Groot-Brittannië, Malta en Cyprus kennen het helemaal niet, Zweden en Denemarken werken met het Noorse model dat uitgaat van een (de facto) algemeen verbindende werking in een sector op basis van dwingende afspraken tussen de ondertekende partijen. Wat kunnen we leren van de ons omringende landen? Duitsland, België en Ierland zijn nader bekeken op leerpunten voor Nederland. In die landen zijn geen tekenen die wijzen op veel discussie over de thematiek van AVV. De voorzitter van de Belgische SER (de NAR), Paul Windey, formuleerde het zo: 'In het algemeen mag je stellen dat AVV tot nu toe geen punt van discussie is in België, noch in het parlement, noch bij de sociale partners'. Sprekend is dat de leren al sinds jaar en dag niet vereenzelvigd wensen te worden met het Britse stelsel. Daar is de laatste decennia uitdrukkelijk sociaal

overleg op grote schaal ingevoerd en aansluiting gezocht bij het continentale model, met CAO's en paritaire afspraken op bedrijfstakniveau die er toe doen. In alle drie de landen wordt AVV vooral gezien als een middel tegen sociale dumping en concurrentievervalsing. Dit komt ook tot uiting in discussies over vereenvoudiging van het CAO-regime van de kant van de werkgevers. De insteek is dan een vereenvoudiging zowel voor binnenlandse als voor buitenlandse bedrijven, zonder afbreuk te doen aan de geldigheid van afspraken. Ook bij de politiek lijkt er in deze drie landen weinig kritiek op het AVV-stelsel te leven.

Strengere wetgeving België

De meeste discussie in de drie landen gaat over de toepassing van CAO's door buitenlandse bedrijven met het

In andere landen ziet men AVV als middel tegen sociale dumping en concurrentievervalsing

oog op de toenemende mobiliteit en de grensoverschrijdende dienstverlening. De vakbeweging in de drie landen keert zich niet tegen het aantrekken van migranten, mits gezorgd wordt voor de handhaving van lokale werknemersrechten en arbeidsvoorwaarden. De werkgevers gaan daar in mee, ook om concurrentievervalsing tegen te gaan. België kent op dit terrein de strengste regelgeving, met CAO's die bij Koninklijk Besluit AVV zijn verklaard en arbeidswetgeving die integraal van toepassing is, ook voor buitenlandse dienstverleners die de Belgische markt betreden. In Duitsland en Ierland wordt via het AVV-gebruik de ondergrens van arbeidsvoorwaarden vastgelegd voor buitenlandse werknemers. In Duitsland is het AVV-gebruik de laatste jaren toegenomen in sectoren met veel buitenlandse werknemers en een lage organisatiegraad, waarbij de nadruk ligt op het dwingend vastleggen

van minimumlonen en andere primaire arbeidsvoorwaarden. Een soortgelijke ontwikkeling is bijvoorbeeld waar te nemen in Noorwegen, waar in sommige lagelonnensectoren het klassieke Noorse model dat uitgaat van de discipline van de beide ondertekende partijen (vakbeweging en werkgevers) is ingeruild voor het invoeren van een AVV-systematiek

Nederland wordt vaak gekenschetst als het meest Angelsaksische van de continentale landen

(overigens gecombineerd met een ketenaansprakelijkheid). Interessant is voorts dat in Duitsland nieuwe wetgeving is opgesteld die op het terrein van de AVV-toekenning voorrang geeft aan de meest representatieve CAO-onderhandelaars als er concurrerende organisaties (of deelbelangen) aanwezig zijn. Waarnemers denken dat deze wetgeving, gericht op het tegengaan van acties van kleine categorale organisaties, de bestaande CAO-partijen sterkt in hun streven naar een breder draagvlak voor de overeengekomen CAO's (met gebruikmaking van AVV).

Typisch Nederlands debat

De vraag is natuurlijk aan de orde waarom deze discussie in D66- en VVD-kring dan toch blijft opduiken. Het onderzoek blijkt in ieder geval niet op te leveren wat de Kamerleden uit die kring graag willen horen. Hebben we wellicht de verkeerde landen gekozen in onze zoektocht naar buitenlandse ontwikkelingen? Bij de keuze van de landen zijn we er vanuit gegaan dat Groot-Brittannië, Malta en Cyprus niet echt model kunnen staan voor waar het met ons arbeidsbestel naar toe moet, maar wellicht denken de betreffende Kamerleden daar anders over. In hun marktfilosofie gaat het blijkbaar in de economie om de burger en de staat, met geen rol van betekenis voor het sociaaleconomische middenveld. De beide Scandinavische landen, Zweden en Denemarken, die geen formele AVV kennen, hechten zo mogelijk nog meer dan in Nederland aan sociaal overleg en de mogelijkheid voor CAO-partijen om zaken op bedrijfstakniveau (de facto) dwingend af te spreken. De eerder geciteerde voorzitter van de Belgische SER noemde het een typisch Nederlands debat en in de kring van Europese arbeidsmarktdeskundigen wordt Nederland vaak gekenschetst als het meest Angelsaksische van de continentale landen. Met een dergelijke houding staan we met de rug naar onze belangrijkste handelspartner, namelijk Duitsland, waar de politiek zich veel minder blind staart op markt en munt.

w Zie www.zeggenschap.info/naslag/besloten

Zeggenschap, tijdschrift over arbeidsverhoudingen, is een uitgave van Uitgeverij Zeggenschap te Amsterdam.
www.zeggenschap.info

Hoofredactie

A. Dikker
Oudezijds Voorburgwal 129 II
1012 ep Amsterdam
Tel. (020) 427 80 19
E-mail: uitgeverij@zeggenschap.info

Redactie

G. de Bruin, R. Colard, J. Cremers,
M. Donners, A. de Groot, J. Jongejan,
J. Kouwenberg, E. Sol

Druk Scholma, Bedum

Basisontwerp Pino Design, Arnhem

Abonnementen & advertenties

Uitgeverij Zeggenschap
Oudezijds Voorburgwal 129 II
1012 ep Amsterdam
Tel. (020) 427 80 19
E-mail: uitgeverij@zeggenschap.info
www.zeggenschap.info

Abonnementen kunnen op elk gewenste datum ingaan doch slechts worden beëindigd indien voor 1 november van de lopende jaargang is opgezegd.

Prijzen

Particuliere abonnementen: € 75 per jaar
Zakelijke abonnementen: € 99 per jaar
Losse nummers: € 30
Prijzen zijn exclusief 6% BTW en inclusief verzendkosten.

Zeggenschap verschijnt vier keer per jaar

ISSN 0166-1590